

Ret til fuldstændig Boghandlernæring; men der ere mange Kjøbstæder, som ere velforsynede med Boghandlere, og heller ikke i de førstnævnte behøves Undtagelsen at være varig, men behøves kun indtil en Boghandler ned sætter sig. Endvidere hvis Bogbinderen factist har hidtil handlet med en vis enkelt Klasse af Bøger, saasom med Katechismer, Psalmebøger, Testamenter o. s. v., kan det ikke være Meningen at betage hans Ret til at vedblive dermed. Hvad dette Sidste angaaer, kan det vel være muligt, at det Fornødne ligger allerede i § 97; men jeg er ikke overbevist derom, fordi jeg ikke veed, om Bogbinderens hidtilværende Handel med den ommeldte enkelte Klasse af Bøger støtter sig til hidtilværende Borgerkab eller Bevilling, eller derimod kun til Sædvane. En Tilføining kunde altsaa maaskee behøves, enten til § 97 eller mulig til § 23. Hvad angaaer de enkelte Kjøbstæder, hvor ingen Boghandlere gives, kunde der blive Spørgsmaal, om Bogbinderens midlertidige Adkomst til at træde istedet skulde staffles ham ad Bevillingsveien eller igjennem en saadan Vedtagt, som paa flere Steder i Lovforslaget er omhandlet.

Ordføreren: Det er kun nogle ganske faa Bemærkninger, jeg skal sige til, hvad den sidste ærede Taler ansøgte. Han har med Hensyn til § 20 ganske rigtigt selv paapeget, hvad der har foranlediget, at det Omkvæstionerede er kommet ind i Lovforslaget, nemlig det, at man har troet at burde opretholde som en saadan Indskrænkning, der ikke skulde bortfalde ved denne Lov, at Borgerkab paa Haandværksdrift og Handel ikke maatte kunne cumuleres. Dersom dette ikke var Tilfældet, vilde der ikke være mindste Anledning til at give en saadan særegen Regel med Hensyn til Bogbinderne; men nu har man troet at burde fastholde den nævnte Adskillelse, og Udvalget har ikke fundet Anledning til at rokke ved de enkelte Punkter i det hele System, der maaskee kunne være mindre tiltalende, da det Hele dog maa erkjendes at være et stort og vigtigt Fremskridt. Som den ærede Taler meget rigtigt bemærkede, er det en fra Arildstid indført Regel, at den, der forfærdiger Bøger, tillige handler med dem. Maaskee har denne Ret

været mere begrænset, end den nu vil blive efter Lovforslaget; men, saavidt jeg ikke har misforstaaet den ærede Talers Udtalelser, komme de i Strid med hans egen Mening, og jeg forstaaer ikke, hvad det er, han sigter til ved sit Ændringsforslag. Jeg er i det samme Tilfælde med Hensyn til det, som er foreslaaet til § 16. Jeg maa forøvrigt fra mit Standpunkt paafjønne, at Lovforslaget har vundet den ærede Talers varme Anerkjendelse; men jeg troer, at det Spørgsmaal, hvilke Rettigheder de skulde have, der have vundet Borgerkab eller Rætingsbeviis, navnlig Retten til at have Udsalg i aabne Boutiker og i flere Kjøbstæder, maa finde sin rette Plads, hvor det nu staaer, nemlig i § 23, der handler om de Rettigheder, der skulde tilkomme dem, som have taget Rætingsbeviis. Hele Forskjellen er, at nu staaer det paa rette Sted, hvortil den ærede Taler vil have det paa urette Sted; thi § 16 taler om de Rettigheder, der tilkomme Enhver, der ikke har taget Borgerkab eller Rætingsbeviis, og omhandler ikke det legale Begreb af Rætingsbrug. — Jeg skal nu henvende mig til de Ændringsforslag, der ere stillede af Minoriteten i Udvalget, og hvortil den sidste ærede Taler har knyttet et Forslag, og jeg kan ikke Andet end glæde mig over, at de ere fremkomne. Jeg troer, at man vil see et meget staaende Beviis baade i deres Indhold og i deres Motivering for, i hvilken Grad denne Sag, der nu kun har faa Stadier tilbage for at gaae over i det virkelige Liv, er uddebatteret. Vi have oplevet langvarige og ivrige Debatter angaaende, hvorvidt Laugsvæsenet, der har spillet en meget vigtig og tildeels ogsaa meget gavnlig Rolle i Europa, nu fremdeles skulde være nødvendigt til Beskyttelse for de Rætingsdrivende, for Publikum etc. Der har under denne Sags hele Forhandling ikke i noget af Thingene reist sig en eneste Stemme for at haandhæve denne Paastand. Jeg troer altsaa, at det kan anses som et Resultat, der er vundet ved de lange Forhandlinger, og et Resultat, der kan trøste os for den lange Udsættelse af Sagen, at denne Paastand nu er opgivet. Jeg er af den Anskuelse, at, naar der i en folkevalgt Rigsdag ikke kan opnaaes een eneste Stemme